

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	18 Rhagfyr 2014
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Gofal Cymdeithasol (Gwasanaethau Oedolion a Phlant)/Rheolwr Gwasanaeth: Gwasanaethau Arbenigol
Awdur yr Adroddiad:	Cydllynydd Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn
Teitl:	Adroddiad Blynyddol ar Amddiffyn Oedolion yn Sir Ddinbych 1 Ebrill 2013 - 31 Mawrth 2014.

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys yr adroddiad perfformiad blynyddol ar gyfer Amddiffyn Oedolion yn unol â'r canllawiau statudol ac yn rhoi trosolwg o effaith y trefniadau ac arferion Diogelu Lleol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu trosolwg i'r Aelodau o effaith trefniadau ac arferion Diogelu Lleol, adolygu'r cynnydd yn y maes gwaith allweddol yma dros y deuddeg mis diwethaf a chyfeirio at ddata sy'n adlewyrchu ffigurau a gyflwynwyd gan yr Awdurdod Lleol yn flynyddol i Uned Ddata Llywodraeth Cymru.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr aelodau yn derbyn ac yn rhoi sylwadau ar yr adroddiad ac yn cydnabod pwysigrwydd cael ymagwedd gorfforaethol at Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn a chyfrifoldeb y Cyngor i weld hyn fel maes blaenoriaeth allweddol ac i'w osod ochr yn ochr â'r ymrwymiad a'r arwyddocâd a roddwyd gan Sir Ddinbych i Amddiffyn Plant.

4. Manylion am yr Adroddiad – Cefndir

4.1 Y ddogfen bolisi allweddol mewn perthynas ag Amddiffyn Oedolion yn Sir Ddinbych yw Polisi a Gweithdrefnau Interim Cymru Gyfan ar gyfer Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed, sy'n llywio arfer wrth ymateb i honiadau ac achosion o gam-drin oedolion diamddiffyn. Cafodd y polisi hwn ei drafftio yn defnyddio canllaw 'Mewn Dwylo Diogel' a'i ddiwygio ym mis Ionawr 2013 er mwyn sicrhau bod y ddogfen yn berthnasol ac yn unol â newidiadau deddfwriaethol ers ei chreu ym mis Tachwedd 2010.

4.2 Mae 'Mewn Dwylo Diogel', canllaw statudol Llywodraeth Cymru ar gyfer diogelu oedolion diamddiffyn, yn nodi bod yr awdurdodau lleol yn gyfrifol am gymryd y rôl arweiniol. Nid yw hyn yn lleihau rôl asiantaethau partner a fydd yn parhau i fod â chyfrifoldebau priodol i ymateb i amheuan, honiadau neu achosion o gam-drin fel y disgrifir yn y gweithdrefnau hyn a, lle y bo'n briodol, i drefnu cefnogaeth a/neu ofal i'r bobl fwyaf diamddiffyn yn y gymuned. Mae gweithio mewn partneriaeth yn hanfodol ar gyfer amddiffyn oedolion diamddiffyn.

4.3 Mae oedolyn diamddiffyn yn berson dros 18 oed sydd angen gwasanaethau gofal

cymunedol oherwydd anabledd meddyliol neu anabledd arall, henaint neu salwch ac sy'n methu gofalu am ei hun, neu'n methu amddiffyn ei hun rhag niwed sylweddol neu ecsbloetio difrifol.

- 4.4 Diffinnir cam-drin fel 'trosedd yn erbyn hawliau dynol a sifil unigolyn gan unrhyw berson arall'.

5. Gweithgarwch Amddiffyn Oedolion yn Sir Ddinbych 2013 - 2014

Blwyddyn	Atgyfeiriadau a dderbyniwyd ac a ymchwiliwyd iddynt
2009 - 2010	234
2010 - 2011	244
2011 - 2012	244
2012 - 2013	280
2013 - 2014	298

Gwelwch yr atodiad ynghlwm i gael dadansoddiad o ddata Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn 2013 – 14.

5.1 Dangosyddion Perfformiad

Ceir un dangosydd perfformiad cenedlaethol yn ymwneud ag Amddiffyn Oedolion: nifer yr achosion lle mae'r risg wedi ei reoli neu ei ddileu. Rydym ni'n parhau i gredu bod hwn yn darged pwysig gan ei fod yn dangos sut mae Sir Ddinbych yn diogelu'r rhai mwyaf diamddiffyn yn y gymuned. Yn 2013-14 roedd y perygl wedi ei ddileu neu ei leihau/reoli gyda chynlluniau Amddiffyn Oedolion Unigol mewn 100% o'r achosion (97% yn 2012-13).

6 Datblygiadau

6.1 Datblygiadau Cenedlaethol a Rhanbarthol

6.1.1 Bydd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn rhoi Amddiffyn Oedolion ar sylfaen statudol am y tro cyntaf. Gyda datblygiad y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol a phenodi Panel Arbenigol, rhagwelir y bydd hyn yn dylanwadu ymhellach ar ddatblygiad y Byrddau Diogelu Oedolion Rhanbarthol.

6.1.2 Yn ddiweddar, mae Gogledd Cymru wedi mabwysiadu dull dwy haen i oruchwylio diogelu oedolion diamddiffyn sy'n adlewyrchu'r ymagwedd ranbarthol at ddiogelu plant. Mae gan Sir Ddinbych a Chonwy Grŵp Cyflawni Lleol ar y Cyd sydd wedi disodli'r Pwyllgor Amddiffyn Oedolion ac sy'n adrodd i Fwrdd Diogelu Oedolion Rhanbarthol Sir Ddinbych a Chonwy.

6.1.3 Cyhoeddwyd canllawiau newydd fis Rhagfyr diwethaf i ddisodli'r trefniadau presennol ar gyfer Adolygiadau Achosion Difrifol fel y cofnodwyd yn y polisi a'r gweithdrefnau interim. Mae'r model newydd yn tynnu ar Adolygiadau Ymarfer Plant cyfredol ond mae wedi ei newid/addasu ar gyfer oedolion. Mae ychydig o achosion peilot yn cael eu cwblhau ar draws Cymru.

6.2 Diogelu Rhag Colli Rhyddid

Mae'r trefniadau diogelu rhag colli rhyddid yn rhoi amddiffyniad cyfreithiol i bobl ddiamddiffyn sydd wedi, neu a all gael, eu hamddifadu o ryddid o fewn ystyr Erthygl 5 y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol mewn ysbyty neu gartref gofal.

Diwygiodd dyfarniad y Llys Goruchaf ar 19/3/14 y prawf mewn perthynas â cholli rhyddid at ddibenion Erthygl 5 y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Arweiniodd y dyfarniad hwn at gynnydd sylweddol mewn gweithgarwch Diogelu Rhag Colli Rhyddid yn genedlaethol. Yn Sir Ddinbych disgwylir y bydd nifer y ceisiadau yn cynyddu i oddeutu 450 yn 2014/15 (yn y blynyddoedd diwethaf cafwyd 15 o geisiadau'r flwyddyn ar gyfartaledd).

Mewn ymateb i'r cynnydd sylweddol yn y llwyth gwaith, mae'r camau gweithredu canlynol wedi eu cymryd:

- Mae 11 o weithwyr cymdeithasol yn ymgymryd â'r hyfforddiant asesydd lles gorau gofynnol er mwyn cynyddu nifer y staff sydd ar gael.
- Mae swydd weinyddol bwrpasol (18.5 awr) wedi ei chreu o fewn yr adnoddau presennol.
- Mae rôl y Corff Goruchwylio bellach wedi ei rhannu rhwng dau Rheolwr Gwasanaeth yn hytrach nag un unigolyn.

Y prif feysydd sy'n achosi pwysau gwaith yw:

- Swm y gwaith a chadw at amserlenni
- Cost meddygon adran 12 (mae pob asesiad yn costio £174)
- Cydymffurfio â'r dyfarniad mewn perthynas ag unigolion sy'n byw yn y gymuned, pan fo angen cais i'r Llys Gwarchod.

6.3 Model Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn

Sefydlwyd grŵp tasg a gorffen ym mis Mai 2012 i ystyried opsiynau ac argymell model ar gyfer rheoli diogelu oedolion yn y dyfodol yn Sir Ddinbych. Cyflwynwyd diweddariad ar gapasiti'r Gwasanaeth Diogelu Oedolion i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2013 i roi sicrwydd i Aelodau bod gan y gwasanaeth ddigon o gapasiti i ymdopi â'r cynnydd parhaus mewn atgyfeiriadau Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn. Lanswyd y model diogelu diwygiedig ym mis Mehefin 2013 gyda rheolwyr tîm ardal ac uwch ymarferwyr yn ymgymryd â rôl Rheolwyr Arweiniol Dynodedig ochr yn ochr â'r Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn. Mae gweithredu'r model newydd wedi bod yn dasg anodd gan fod rhai aelodau o staff wedi cael trafferth addasu i'r rôl newydd. Fodd bynnag, mae datblygiadau lleol i gryfhau capasiti'r uwch ymarferydd wedi chwarae rhan hollbwysig yn y gwaith o weithredu'r model newydd yn y dyfodol.

6.4 **Adroddiadau Arolygu Cenedlaethol gan AGGCC ac AGIC**

Adroddiad Monitro Amddiffyn Oedolion 2010-12

Dyma'r bedwaredd flwyddyn y mae AGGCC wedi adrodd ar ddata ynglŷn â honiadau o gam-drin yn erbyn oedolion. Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â gwerth dwy flynedd o ddata. Nid oes cynlluniau ar hyn o bryd i gyflwyno adroddiad pellach gan fod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ystadegau Cymru sy'n caniatáu i'r cyhoedd gael mynediad llawn iddynt.

Canfyddiadau allweddol:

- Gostyngiad o 14% yn nifer yr atgyfeiriadau a gwblhawyd.

- Cyfraddau atgyfeirio amrywiol ar draws Cymru, 5.4 yn Nhorfaen ac 1.7 yng Ngwynedd a Sir Benfro (fesul mil o'r boblogaeth) (3:3 fesul 1000 o'r boblogaeth yn Sir Ddinbych yn 2012).
- Merched hŷn oedd y nifer mwyaf o ddiodefwyr camdriniaeth honedig. Cymhareb atgyfeiriadau a gwblhawyd ar gyfer merched a dynion oedd bron i 2:1.
- Fel y gwelwyd yn y gorffennol, mae'r gyfran fwyaf o ddiodefwyr camdriniaeth honedig yn byw yn eu cartrefi eu hunain yn y gymuned.
- Mewn 32% o'r achosion, digwyddodd y gamdriniaeth honedig mewn Cartref Gofal.
- Camdriniaeth gorfforol ac esgeuluso yw'r categorïau mwyaf cyffredin o gamdriniaeth yn dal i fod.
- Aelodau o staff yw'r rhai mwyaf tebygol o droseddu (44%) a pherthnasau (25%).
- Ni aeth 23% o'r atgyfeiriadau ymhellach na chyfarfod strategaeth cychwynnol i ymchwiliad rhwng 1 Ebrill 2010 hyd 31 Mawrth 2012.
- Roedd 21% o'r atgyfeiriadau amddiffyn oedolion a gwblhawyd yn ystod y ddwy flynedd, 1 Ebrill 2010 hyd 31 Mawrth 2012, yn honiadau a brofwyd. Roedd 26% ohonynt yn amhendant.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae trefniadau Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn yn cyfrannu'n uniongyrchol at y flaenoriaeth gorfforaethol o amddiffyn pobl ddi-amddiffyn a'u galluogi i barhau i fyw yn annibynnol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r gwasanaeth hwn eisoes yn ymddangos o fewn y cyllidebau presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Nid oes angen Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb gan nad yw'r adroddiad hwn yn gwneud unrhyw newid i bolisi.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd?

Ddim yn Berthnasol

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'r model newydd o ddarparu, sy'n rhannu rôl a chyfrifoldebau'r Rheolwr Arweiniol Dynodedig gyda rheolwyr tîm ac uwch ymarferwyr, yn heriol o ran sicrhau ymagwedd ac ansawdd cyson i ddelio ag atgyfeiriadau diogelu. Bydd y Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn yn cael rhan ganolog wrth fonitro'r cynnydd hwn a sicrhau trosolwg o'r broses ddiogelu gyfan. Wrth rannu hyn, bydd gan yr Arweinydd Dynodedig wasanaeth cadarnach sy'n canolbwyntio ar ddiogelu ar draws Sir Ddinbych.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad -

11.1 Mae pwerau Archwilio mewn perthynas â'r mater hwn wedi eu nodi yn Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Erthygl 6.3 o Gyfansoddiad y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynedd Amddiffyn Oedolion Diamddiffyn

Ffôn: 01824 706675